ॐ

संस्कृतभारती (उत्तरतमिळनाडु)

पत्राचारद्वारा संस्कृतम्

परीक्षा - कोविदः

कालावधिः - होरात्रयम् अङ्काः - १००

आषाढः - हेमलम्बसंवत्सरः ५११९ जूलै - २०१७

नाम _____

(full name with initials / surname)

पञ्जीकरणसङ्ख्या (Regn. No.) _____

जङ्गमदूरवाणी-सङ्ख्या (Mobile. No.) _____

वासप्रदेशस्य नाम (Area of your residence) _____

परीक्षाकेन्द्रस्य नाम (Exam centre) _____

अवधेयम् - प्रथमभागस्थ-प्रश्नानाम् उत्तराणि प्रश्नपत्रे लिखत। अन्यप्रश्नानाम् उत्तराणि उत्तरपत्रे लिखत।

प्रथमः भागः

I (क) वाक्ये विग्रहवाक्यस्य रेखाङ्कनं कृत्वा समस्तपदं लिखत (पञ्चानाम्)। 1 x 5 = 5

उदा. - ऋषिः तपसः बलेन सर्वं ज्ञातवान्। तपोबलेन

१. सरस्वती श्वेतम् अम्बरं धरति। .....

२. परेषां उपकारः पुण्याय कल्पते। .....

३. तस्मिन् ग्रामे चोरात् भयं नास्ति एव। .....

४. कविषु श्रेष्ठः कालिदासः। .....

५. तस्य कुत्सिता मतिः अस्ति। .....

६. मया साल इति वृक्षः दृष्टः। .....

७. ततः शङ्खश्च भेरी च पणवश्च आनकश्च गोमुखश्च शब्दमकुर्वन्।

.....

८. पुत्रेण सहः पिता उद्यानम् अगच्छत्। .....

ख) समस्तपदानां विग्रहवाक्यं लिखित्वा समासनाम च लिखत (दशानाम्) 1x10 =10

उपग्रामम्	अकार्यम्	पीतकागदम्	लोकहितम्	नखभिन्नः
दुःखातीतः	सप्ताहः	वज्रकठोरम्	सुपुरुषः	ज्ञानसम्पत्तिः
देवराजः	अपरगृहम्	आभरणकारः	अधर्मरक्षितः	

	विग्रहवाक्यम्	समासनाम
1.	----------	----------
2.	----------	----------
3.	----------	----------
4.	----------	----------
5.	----------	----------
6.	----------	----------
7.	----------	----------
8.	----------	----------
9.	----------	----------
10.	----------	----------

II. (क) अधोदत्तम् अनुच्छेदं पठित्वा एतस्मात् १० तद्धितान्त-पदानि चित्वा लिखत। (दश) **0.5 x 10 = 5**

भारतीयाः रामायणस्य महत्त्वं जानन्ति एव। बहवः विदेशीयाः अपि तेषां भाषासु अनूदितं रामायणं पठितवन्तः स्युः। रावणवधः एव रामजननस्य प्रधानं लक्ष्यम्। दाशरथिः, राघवः, इत्यपि विख्यातः रामः पुरुषेषु श्रेष्ठः। गुणी, बलवान्, धीमान् च। सौमित्रिः तु सर्वदा रामस्य सेवायाम् अनुरक्तः। जानकी सप्तकन्यासु अन्यतमा, अत्युत्तमा पतिव्रता। प्रतापवतः आञ्जनेयस्य शौर्यं तु अतिप्रसिद्धम् एव। रामायणस्य मधुरता सर्वान् आकर्षति।

१. ---------- २. ---------- ३. ---------- ४. ---------- ५. ---------- ६. ----------

७. ---------- ८. ----------

९. ---------- १०. ----------

(ख) कोष्ठकस्थ-पदानां स्थाने तद्धितान्तं पदं लिखत। (चतुर्णाम्) **1 x 4 = 4**

१. ----------(इन्द्रस्य इयं) पत्नी इन्द्राणी ।

२. ----------(विनतायाः अपत्यं पुमान्) विष्णोः वाहनम्।

३. अर्जुने ----------(शूरस्य भावः) अस्तीति आचार्यः ज्ञातवान्।

४. ---------- (गुणः अस्याः अस्ति इति) बाला सर्वान् तोषयति।

५. सीता सर्वासु महिलासु ----------(सुन्दरतमा, सुन्दरतरा) ।

III.(क) रिक्त-स्थाने रेखाङ्कित-पदस्य णिजन्तं रूपं लिखत। (चतुर्णाम्) **1 x 4 = 4**

१. शिशुः क्षीरं पिबति। माता शिशुं क्षीरं ----------।

२. बालिका गीतं स्मृतवती। अग्रजा बालिकां गीतं---------- ।

३. सतीशः पतित्वा रोदनम् अकरोत्। मुकुन्दः सतीशं ---------- धावितवान्।

४. पुत्रः विद्यालयम् गच्छति स्म। पिता पुत्रं विद्यालयं ---------- स्म।

५. छात्राः कार्यं शीघ्रं कर्तुं न शक्नुवन्ति। शिक्षकः छात्रैः कार्यं शीघ्रं ---------- प्रयत्नम् अकरोत्।

(ख) सन्नन्तपदानि चित्वा तेषाम् अर्थं विवृणुत। (चतुर्णाम्) **1 x 4 = 4**

गोविन्दः संस्कृतं पिपठिषति। तस्य धर्मविषये जिज्ञासा अस्ति। सः संस्कृतपण्डितः बुभूषुः सः

संस्कृतकार्यमपि चिकीर्षुः अस्ति। पठित्वा सः अन्येभ्यः विद्यां दित्सति। "अध्ययनार्थं तिरुपतिं जिगमिषामि" इति विवक्षुः सन् सः पितरं प्रति पत्रं लिखति।

सन्नन्त-पदम्	अर्थः
1. ----------	----------
2. ----------	----------
3. ----------	----------
4. ----------	----------

IV (क) परस्परसम्बद्धान् मेलयत। **1 x 5 = 5**

1. भट्टनारायणः	सूत्रकारः	( )
2. पतञ्जलिः	भाष्यकारः	( )
3. कात्यायनः	वेणीसंहारम्	( )
4. पाणिनिः	ऋतुसंहारम्	( )
5. कालिदासः	वार्तिककारः	( )

(ख) वाक्यं शुद्धम् उत अशुद्धम् इति लिखत। **1 x 5 = 5**

१. यमकं शब्दालङ्कारस्य प्रभेदः। ----------

२. कालिदासः श्लेषालङ्कारस्य प्रयोगे विशिष्टः। ----------

३. द्वन्द्वसमासे पूर्वपदं सङ्ख्यावाचकं भवति। ----------

४. कृष्णद्वैपायनः महाभारतम् अरचयत्। ----------

५. चम्पूकाव्यं गद्यमयं भवति। ----------

<u>द्वितीयः भागः - (संस्कृतेन / तमिळभाषया / आङ्ग्लभाषया / मातृभाषया वा उत्तराणि लिखत)</u>

V (क) एकस्य श्लोकस्य पदविभागम्, अन्वयं, तात्पर्यं च लिखत। **5 X 1 = 5**

(अन्वयरचना अन्वयार्थः च न अपेक्षितौ।)

१. अन्येद्युरात्मानुचरस्य भावं जिज्ञासमाना मुनिहोमधेनुः।
गंगाप्रपातान्तविरूढशष्पं गौरीगुरोर्गह्वरमाविवेश॥

अथवा

२. कैलासगौरं वृषमारुरुक्षोः पादार्पणानुग्रहपूतपृष्ठम्।
अवेहि मां किंकरमष्टमूर्तेः कुम्भोदरं नाम निकुम्भमित्रम्॥

अथवा

३. मरुत्प्रयुक्ताश्च मरुत्सखाभं तमर्च्यमारादभिवर्तमानम् ।
अवाकिरन् बाललताः प्रसूनैः आचारलाजैरिव पौरकन्याः ॥

(ख) एकस्य सुभाषितस्य पदविभागं, तात्पर्यं च लिखत । **5 X 1 = 5**

१. अनेक शास्त्रं बहु वेदितव्यम् अल्पश्च कालो बहवश्च विघ्नाः ।
यत्सारभूतं तदुपासितव्यं हंसो यथा क्षीरमिवाम्बुमध्यात् ॥

अथवा

२. मनसि वचसि काये पुण्यपीयूषपूर्णाः त्रिभुवनमुपकारश्रेणिभिः प्रीणयन्तः ।
परगुणपरमाणून् पर्वतीकृत्य नित्यं निजहृदि विकसन्तः सन्ति सन्तः कियन्तः ॥

अथवा

३. प्रणयो मरणान्तः स्यात् कोपस्तु क्षणभङ्गुरः ।
उपदेशो यथाकालं विद्वेषो न कदाचन ॥

(VI) (क) ३-४ वाक्यैः उत्तरं लिखत । (चतुर्णाम्) **2 X 4 = 8**

१. पशूनां किं भागधेयम् ?
२. द्वन्द्वसमासस्य विषये लिखत ।
३. छन्दश्शास्त्रविषये लिखत ।
४. संस्कृत-कवयित्रीणां विषये लिखत ।
५. पूर्वसुकृतं नरस्य किं किं साधयति ?
६. कस्य सुहृद्दर्शनमौषधम् ?

(ख) एकस्य अलङ्कारस्य लक्षणं, लक्षणसमन्वयं च सोदाहरणं ५-७ वाक्यैः लिखत । **4 x 1 = 4**

अतिशयोक्तिः / श्लेषालङ्कारः / रूपकालङ्कारः

(ग) अधोदत्त-विषयमधिकृत्य ५-६ वाक्यैः लघुटिप्पणीं लिखत । (एकम्) **5 X 1 = 5**

भारतीय-दर्शनानि / गद्यकाव्यम् / नाटकम्

तृतीयः भागः (संस्कृतेन उत्तराणि लिखत)

VII (क) एकवाक्येन उत्तरं लिखत । (सप्तानाम्) **1 X 7 = 7**

१. दमयन्ती किमर्थं कृशा जाता ?
२. अलक्ष्मीः कम् आविशति ?

३. कणादः कस्य प्रवर्तकः आसीत् ?

४. के नलवेषम् अधरन् ?

५. चम्पूग्रन्थेषु प्रथमा का ?

६. जतजास्ततो गौ -इन्द्रवज्रावृत्तम् - (आम् / न) ।

७. योगिनः कथं कर्म कुर्वन्ति ?

८. गृहीतः सुवर्णहंसः नलाय किम् अवदत् ?

९. "इतिहासः" इति पदं किं सूचयति ?

१०. 'कः वस्तुतः जीवति' इति सुभाषितं सूचयति ?

(ख) काव्यकथायाः आधारेण ५ - ७ वाक्यैः उत्तरं लिखत। (त्रयाणाम्) 4 X 3 = 12

१. कुमारस्य बाल्यकालं वर्णयत ।

२. दमयन्त्याः स्वयंवरे काः देवताः किं किम् अकुर्वन् ?

३. शिवः ब्रह्मचारिवेषं धृत्वा, आश्रमम् आगत्य पार्वतीम् उद्दिश्य किमुक्तवान् ?

४. नलमहाराजः कीदृशः ?

(VIII)

(क) अधः दत्तयोः शीर्षकयोः एकमधिकृत्य १०-१२ वाक्यैः प्रबन्धं रचयत। 7

कथं संस्कृतेन संस्कृतिम् आनयाम ? (अथवा) संस्कृतसम्भाषणकौशलं कथं वर्धयेम ?

(ख) "मम संस्कृतपठनानुभवः"- इत्यस्मिन् विषये मित्रं प्रति पत्रं ५ - ६ वाक्यैः लिखत। 5

वदतु संस्कृतम् ॥ शुभम् ॥ *जयतु भारतम्*